

АЛТЕРНАТИВНОТО РАЗВИТИЕ И КОНФЛИКТА В КОЛУМБИЯ. ПРЕСЕЧНИ ТОЧКИ.

Боряна Самарджиева¹

1. Увод

Едно от най-големите предизвикателства пред колумбийската политика за алтернативно развитие в настоящата ситуация е да бъде ефективна и обективна по време на разиграващата се война. В този смисъл стратегията на президента Алваро Урибе коренно се различава от тази на предишните две администрации. В техните заявления по проблема и двамата – Ернесто Сампер и Андре Пастрана – разбират и акцентират на вариантите за развитие като на спешна ответна мярка към проблемите, причинени от въздушното пръскане, на неутрализирането на ефектите от операцията, провела се под силния натиск на Вашингтон. Политиката за алтернативно развитие се е базирала на „еднолични споразумения“ (Сампер) или т.нар. „ръчно заличаващи пактове“ (Пастрана). Протестите на селяните ускоряват задълбочаването и степента на провала на първата схема, а лошото институционално управление на втората води до елиминирането на PLANTE – агенцията, отговорна за предвиждането и проектирането на алтернативното развитие.

На фона на това, Урибе твърди, че неговата алтернативна политика не се изразява в спешен план, а напротив, базира се на конструктивните мерките за подобрене на регионалното развитие. Тази на пръв поглед фундаментална промяна губи лустрото си, когато самия процес влиза в ход.

Разменния модел (ранно изкореняване на незаконните реколти в замяна на финансиране на местни проекти), реализиран от USAID, и който пълни 92% от фондовете за алтернативно развитие на Колумбия, всъщност няма нищо общо със схемата на Урибе за регионално развитие. Тя предполага много по-сложен комплекс от мерки и споразумения, които стигат далеч отвъд простото изкореняване на кокаин.

Ролята на алтернативното развитие се счита за допълваща като основната цел всъщност е навлизане и трайно установяване в зоните, контролирани от въоръжени групировки. Спорно е обаче доколко настоящата нарко-политика, която върви ръка за ръка със схемата за демократична сигурност, истински кореспондира с чувствителната

¹ Магистър по международни отношения в НБУ.

перспектива за наркотрафика и съвременната идея за законност. Поради многото отрицателни ефекти на безсистемното и объркано въздушно пръскане в земите на селски, коренни и афро-колумбийски общности в Андите, Амазония и Пасифика, потвърдени от Офиса за човешки права към ООН, легитимността е далеч под необходимото ниво. Това е подчертано още повече от увеличаващият се проблем с принудителните премествания, ситуацията с влошаващата се реколта, кризата с местното и регионално стопанисване, изострена от войната и настоящата нарко-политика.

За да е успешна една политика производството и търговията с блага са важни цели, но не може основния дебат за алтернативното развитие да се концентрира изключително и само върху икономическата сфера. В рамките на конфликт като този, стратегически въпроси са доколко и дали изобщо алтернативното развитие спомага да се създадат условия, в които човешките живот и свобода са ценени, дали местните органи наистина упражняват добро ръководство и не на последно място до каква степен обществата се подкрепят и нараства нивото на демократичност и участие вътре в самите тях.

2. Алтернативно развитие и войната в Колумбия

Правителството на Колумбия обявява 2002 г. за успешна в борбата с изличаването на кокаинови плантации. Това заключение се базира предимно на данни и графики от проекта SIMCI на Департамента за наркотици и престъпления (UNODC) към ООН, който индикира, че от 144 807 хектара през 2001 г. Колумбия е намалила тази цифра на 102 071 хектара през 2002 г. Според източниците на САЩ (предимно ЦРУ) тази цифра е съответно 169 800 хкт. за 2001 и 144 450 хкт. за 2002 г.

Според последните данни целия ареал, в който се култивира кока в района на Андите наброява 204 850 хкт. и тази цифра не се е изменила съществено през 90-те и началото на новото хилядолетие. Като причина за тази стабилност се сочи ситуацията в Боливия, където се отчита значително увеличение на култивацията.

През 2003 г. колумбийските власти започват радикална въздушна кампания, чиято цел е да напръскат 200 000 хектара – почти двойно повече от съществуващите плантации според SIMCI. С други думи опитват се да увеличат и стабилизират тънката разлика между хектарите кока и количеството пръскано през 2002 г.

Интересът на колумбийското правителство се фокусира върху нуждата от “намеса във финансите” на бунтовническите групировки. Това е и ключовото решение на президента Урибе в тази фаза на вътрешната война.

На международно равнище са предприети усилия за установяване и солидаризиране на двустранни отношения с Вашингтон, базирани на анализи и стратегии, свързани със сложните взаимовръзки между наркотици и тероризъм. Това продължава да създава нужда от по-силно вмешателство на американската администрация в колумбийската вътрешна война, което в крайна сметка е и стратегическа цел на Богота.

В този контекст алтернативното развитие в Колумбия среща сериозни предизвикателства и несигурности:

- Пръскането като инструмент на войната и усилията на Богота да привлекат по-трайно ангажиране от страна на Вашингтон в разработването на модел за разрешаването на конфликта с въоръжените групировки. Една от първите стъпки е да включи и тази сфера, която започва да създава сериозни проблеми за програмите за алтернативно развитие.
- Тези програми са серия от мерки, целящи главно възстановяването на държавната власт в районите, където се отглежда кока като по този начин се дискредитират въоръжените групировки там.
- Ескалацията на активност от страна на въоръжените групи сред цивилното население в тези райони превръща населението във военна мишена. Въоръжените групи установяват контрол над него с цел да улеснят контрола си над териториите, които представляват стратегически точки за дейността им и маршрути за незаконните им сделки (контрабанда на наркотици, оръжия и амуниции). Създава се ситуация, в която са силно дискредитирани местните политически фактори (чрез заплахи срещу военни, политически представители, съдии и др.) като по този начин нараства недоверието в управляващите и общото чувство на несигурност, което пък от своя страна спомага за укрепването на криминалните групировки.
- Търсейки легитимност на делата си, администрацията на Урибе предлага “алианс” с цивилното общество. Въпреки това и формата, и съдържанието на въпросния алианс са базирани на модел, който включва създаването на институция, която законово да използва сила следствие истински консенсус с обществото. Фундаменталната цел на тази нова форма би следвало да е преодоляването на сериозните икономически и социални проблеми, както и на проблемите с правата на човека в райони като Южна Колумбия, Кататумбо или Араука. Мащабите, в които действат метежните групи, са основната причината за регионалната социална, икономическа и политическа криза и като резултат хората все по-малко вярват в значението и ефикасността на институциите като структури. Задълбочаването на кризата е очевидно, а под въпрос е законността в държавата.

- По тази причина Урибе създава институция, която напълно законно да използва сила и да подсигурава общуването в обществото на базово ниво и като такава тя е част от модел, който акцентира върху централизирането на властта. Моделът трябва да се справи с незаконните реколти, задължителното пръскане и налагането на процедура, в които е включено и самото общество (ръчното изкореняване), което засилва несигурността в районите-производители. Те остават заклещени в средата на сценария на войната, подклаждана и от правителството, и от въоръжените групировки.
- Проблемът с незаконните реколти се разглежда от гледна точка на стратегическото им значение като източник на финансиране за партизаните, а задължителния характер на ръчното изкореняване цели редуцирането на засетите площи (според Вашингтон това е и основния индикатор за успеха на програмата). Тази комбинация от мерки обаче, засяга сериозно ефективността на алтернативното развитие, преплитайки се в сложна симбиоза с използването на сила. Важни фактори като превенцията и ефикасното справяне с хуманитарната криза, гарантирането на основните права на населението, засегнато от войната (придобила геополитическо значение в районите-плантации), както и ефикасното развитие на управлението и правосъдието като основни носители на легитимността на държавата, показват много слаби резултати в социалната сфера, както и висока стратегическа цена за главната цел – въвеждането на законност в държавата. С други думи самата стратегия срещу наркотиците възпрепятства установяването на базовите политически условия, считани за ключа към достигането на социално-икономическите цели на алтернативното развитие.

3. “Планът Колумбия” и алтернативното развитие

През 2000 г. президентът Андрес Пастрана пуска в ход противоречивия “План Колумбия” – амбициозен проект, който първоначално предлага дислоцирането на 7,5 млрд долара за стимулиране на мирния процес.

Планът е построен около четири цели:

- 1. Преговори с въоръжените групировки.**
- 2. Борба с наркотрафика.**
- 3. Икономическо и социално възстановяване.**
- 4. Изграждане на институции.**

Стратегията за борба с наркотрафика съдържа три компонента: **задължително унищожаване, доброволно унищожаване и забрана.**

Задължителното унищожаване се практикува чрез въздушно пръскане като е използвана специална формула от Roundup. Количеството глифосфат, активната съставка на сместа, е увеличено от осем на десет литра на хектар в началото на 2003 г. на основание, че така унищожението ще е по-ефективно от преди.

От Офиса на Омбудсмана за човешките права многократно заявяват, че това пръскане нарушава съществуващите законови и процедурни норми. От там заявяват, че е налице липса на каквото и да е проучване и измерване на истинското влияние на новата формула върху незаконните посеви, въпреки големия брой оплаквания от засегнатите общности.

Доброволното унищожаване включва пактовете за изкореняване, но техния брой и влияние са значително редуцирани. Изчислено е, че прехраната на 200 000 семейства зависи от отглеждането на кока, докато в изкореняването се включват едва към 37 000, което е 18,5% от всички семейства, участващи в нелегалната продукция.

Колкото до забраната, тя е подсиgurена от държавни агенции по защитата, изградени въз основа на военния компонент в плана и подкрепата на Вашингтон.

3.1 Структура и институции

А. Перспективи пред централното управление

За да влезе в сила “План Колумбия” се създава нова единица наречена Fondo de Inversión para la Paz (FIP)². Към нея се присъединяват други две агенции, създадени преди плана – Fondo de Programas Especiales para la Paz и Plan Nacional de Desarrollo Alternativo (PLANTE)³. В рамките на плана обаче, FIP е тази, която разработва програмите за алтернативно развитие, дефинира характеристиките проектите, посочва географските приоритети и определя полетата на действие.

От тук следва и определянето на три типа проекти:

1. Проекти за заетост и увеличаване на дохода – замисъла им е да служат като катализатор, създавайки конкурентно способни агро-култури в определени райони, целейки се в национални и международни пазари.

² В превод – Фонд за инвестиции в мира.

³ Съответно – Фонд за специални програми за мир и Национален план за алтернативно развитие.

2. Проекти за осигуряване на прехраната – те са за стимулиране на разпределението в производството и укрепването на селските системи за продукция като по този начин всеки район ще е готов да посрещне нуждите на населението си.

3. Проекти за производствени, маркетингови и/или технологични алтернативи – те са предимно краткосрочни, ниско струващи готови модели, целящи отстраняването на пречки за влизането в употреба на проектите за увеличаване на дохода, осигуряването на работа и храна.

Това са начините според правителството, при които “План Колумбия” ще е най-ефикасен спрямо незаконните плантации.

Б. Перспективи пред местните структури

На регионално ниво виждането на хората се базира на спомена им за провала на схемите за алтернативно развитие, прокарани от Пуерто Асис (1994-1998). Това, както и постоянната заплаха от едно по генерално пръскане на плантациите в района, ги подтиква към организирането на местна инициатива чрез общинския кабинет, наречена Unidades Municipales de Asistencia Técnica Agropecuaria (UMATA)⁴.

Появата на инициативата съвпада с вакуума, появил се след редизайна на “План Колумбия”, когато САЩ се съгласяват да финансират компонента антидрога. Свързано е също с посочването на провинцията Путумайо като главна цел за внедряване на плана. Твърди се, че там са съсредоточени над 50% от кока плантациите в страната.

Общинският кабинет, за разлика от FIP, търси решение извън използването на сила за унищожаването на посеви с кока. Предложението им води до създаването на Пакта за ръчно изкореняване, базиран на три стратегии: сигурност за собственото агро-производство при доброволна замяна на незаконни посеви; средно- и дългосрочни проекти за възстановяване на регионалната икономика; създаването на двупосочна маркетингова стратегия (покупко-продажба на продукти), за да се подсигури устойчивостта на тези проекти.

3.2 Оценка на инициативата

А. Институционалният проблем на централно ниво

Преди да влезе в сила “План Колумбия”, политиката за алтернативно развитие е съсредоточена в PLANTE. През нея минават и първите средства канализирани от USAID за т.нар. социален компонент. Въпреки това PLANTE не успява да развие

⁴ В превод – Окръжни звена за техническа агрикултурна помощ.

стабилна политика на национално ниво, а се появяват и сериозни административни недоразумения при първите си действия като част от “План Колумбия”.

Ситуацията сякаш се влошава още повече, когато е създадена FIP и поема дейностите по регулиране, фокусиране управление на ресурсите, предназначени за алтернативно развитие. Така се появява едно нездравословно съревнование между двете агенции, което дава своя негативен отпечатък в дейността им (особено осезателно в южните райони).

Появява се още една агенция – Consejo Nacional para la Seguridad y la Convivencia⁵. Поверени са ѝ големи отговорности, действия от името на правителството в сфери като договореностите за ръчно изкореняване, а всъщност функциите и остават неясни.

Фактът, че толкова много паралелни структури оперират от Богота води до сериозна институционална десорганизация. Проблемът се утежнява от липсата на истинска политика за алтернативно развитие, недалновидно управление и импровизирания характер на програмата.

Б. Институционалният проблем между централното управление и регионите

Освен институционалната слабост и липсата на взаимодействие между отделните агенции, които предполагат паралелни или диференцирани действия в сферата на алтернативното развитие, трябва да се посочи още липсата и невъзможността за последователна политика от националните, регионални и местни власти. В практиката това се изразява в изчезването на концепцията за създаване на институции на местно равнище, което заедно със загубата на контрол от страна на държавата или изобщо липсата на такава, е фундаментално за установяването на законността ѝ.

Според Controller General’s Office (CGO) проблемът рефлектира като структурна характеристика на “План Колумбия” поради несправедливото регионално разпределение на ресурси. Това прикрито зад една привидно неутрална процедура за придобиване право на достъп до фондовете, базирана на “собствения капацитет на регионите за кандидатстване и получаване одобрение за проекти”. Налице е остро противоречие и невъзможност за интервенция в региони с истинска нужда от такава.

В резултат от това “План Колумбия” канализира средства към големите градове и региони, а не към тези, които всъщност са и най-засегнати от въоръжените конфликти и незаконни плантации (провинциите Гавиар, Путумайо, Какета и др.)

⁵ В превод – Национален съвет за сигурността и добросъседството.

Фактът, че “План Колумбия” е фокусиран изключително върху битката с наркотиците и средствата одобрени от щатския конгрес се изчисляват в пряка връзка с постигането на тази цел означава ,че именно районите с концентрация на незаконни плантации са от важност за плана и те са тези ,които подлежат на подробно и щателно наблюдение. Това означава, че финансирането зависи пряко от конкретните резултати от стратегията за задължително унищожение.

В заключение осъществяването на цялостната политика на “План Колумбия” и неговото управление ясно рефлектират върху държавните структури в Колумбия. Това отчасти обяснява ситуацията, създадена от плана и деформираните резултати от неговото реализиране. Най- важните елементи включват:

1. Напрежението между централната и регионална власт, породено от невключването на последната в националните интеграционни процеси.

2. Десорганизацията на централните институции – създаването на сложна и неразбираема мрежа от връзки и невъзможността им да участват пълноценно в националната стратегия за интеграция и утвърждаване.

В. Международно сътрудничество

Липсата на управленски капацитет в PLANTE, институционалната десорганизация, характеризираща държавната намеса в селскостопанските райони, както и несигурността и слабостта за дългосрочните проекти, довежда до криза при определянето на подходящ партньор за сътрудничеството с USAID. Те от своя страна виждат кризата и рedefинират намесата си в Колумбия. Както се оказва, желаещите да участват в пактовете за доброволно изкореняване далеч надвишават възможностите на правителството за незабавно сътрудничество. Комплексни фактори като отдалеченост и трудна достъпност до местата в някои райони на практика не позволяват на правителството да посрещне поетите ангажменти и така селяните остават на благоразположението на местните партизани.

Кризата далеч надвишава капацитета на правителството и то обявява въздушното пръскане като единствено решение на проблема, оправдавайки това си действие с фалшивия аргумент, че вина за това носят селяните подписали пактовете. Резултатът от раздразненото общество и несигурността, породена от институционалната криза е повторното засаждане на кока. USAID започва да пренастройва програмите, чрез директна интервенция и връщайки се на средно- и дълго-срочните програми. Механизмът този път включва предварително споразумение за изкореняване, което не зависи от хаотичното точкуване, в което пактовете за ръчно изкореняване са деградирани накрая. Получава се така, че USAID започват дейността

си в контекста на липсваща политика за национално алтернативно развитие, както и на национални приоритети като цяло. Резултатът от това е нещо като паралелно управление, което избягва агенциите, които преди са се занимавали с тази дейност и установяването на свои собствени правила на играта чрез:

- Смяната на различните съществуващи програми или създаването на нови, чиято крайна цел е рязкото намаляване на незаконните плантации.
- Разменен модел на помощи за незабавно изкореняване, реализиран чрез частни договори или бизнес-ориентирани неправителствени организации, което подронва и без това дискредитираните вече местни и регионални институции.

Международните помощи обаче не са свързани с местните или регионални планове за развитие, а и малкото и слаби общностни организации, които съществуват (селски или малцинствени групи), наблягат на нуждата от подпомагане за техните райони без реално развитие на местните перспективи или образуването на техни представителни общества, които да защитават интересите им и да са ключови играчи в регионалното развитие. Напротив, USAID потвърждава нуждата да играе допълваща роля, а комуналните организации могат да вземат участие единствено в идеологическото развитие на стратегията за борба с наркотиците във Вашингтон.

За USAID уроците от Боливия, Перу и Еквадор показват, че управлението играе ключова роля за това дали индустрията с кока ще процъфтява или ще намалее. Успешното справяне с проблема изисква и присъствие от страна на държавата, предоставянето на публични услуги от страна на местната власт и създаването на стимули за алтернативи на кока продукцията, сплотени местни общности, както ценностна система или индивидуално вярване, които да отричат продукцията на наркотици като средство за препитание.

В заключение може да се каже, че наблюдението и поощрението за координация между отделните единици, отговорни за стимулирането и планирането на регионалното развитие от страна на централното правителство и деинституционализацията на политиката за алтернативно развитие, са стъпките, необходими да се извървят към изграждането на националния суверинитет.

Получилият се вакуум контрастира със степента на обвързване от страна на централната власт към отделните общности чрез пактовете за ръчно изкореняване. Дупката зейнала от провала на тези обещания и липсата на държавна политика се запълва от политика, повече отговаряща на стратегически интереси, свързани с наркотиците и сигурността и сякаш няма много общо с националния политически план за Колумбия. В практиката тези споразумения могат да се разглеждат като “сделка”, но

поради компонентите си (ранно изкореняване и политика на “не-презасяване”) не доближават целта за укрепване на обществата в тези проблемни ареали, нито утвърждават позицията си след намаляването на властта на регионално и местно равнище.

Накрая, атмосферата на въоръжения конфликт, която се концентрира върху битката за териториален контрол и заедно с това за популяризиране на коката, също презентира интересите на определени групи, тъй като въоръжените нямат легитимен представител. Някоя от страните, участващи в конфликта, няма в агендата си очакването да играе роля в развитието на региона. Фокусът пада върху тактическите маневри за осигуряването на военна позиция и борба за запазване на статуквото на силите, като ако са налице въоръжени групи в дадена територия, то тя се третира като театър на войната вместо на развитието.

4. Политиката за алтернативното развитие при администрацията на Урибе

Политиката за алтернативно развитие на президента Урибе се фокусира върху проблема предизвикан от въоръжения конфликт в районите-производители на кока и ефектите от него. Правителството създава “национална стратегия за интеграционна интервенция в районите – производители базирана на създаването на устойчиви икономически мерки и на такива отнасящи се до околната среда.”

Фокусът се измества от спешните мерки за развитие, при които стартира програмата PLANTE към настоящето регионално развитие, предложено от Урибе. Базирана на комуналното участие, “цел на стратегията е укрепването и ефективността на държавната дейност в тези региони, която да развие конкурентната среда и да осигури трайността на резултатите там.” По този начин алтернативното развитие не се разглежда вече като част от “спешен план”. Включват се два нови елемента:

- Фокусът пада върху регионалното развитие.
- Диференциран, гъвкав критерий в стратегията за намеса, адаптиран към специфичните условия в конфликтните региони.

Тази двойна перспектива се осъществява в няколко етапа:

- Подготовка. Дефиниция на обективното регионално развитие с дискусии и участие на местните общности, както и създаване на възможности за подготовка и договаряния по проекти за местно икономическо развитие.

- Развитие. Дава се приоритет на проектите, които осигуряват по-висока заетост, доходи и укрепване на комуналната организация.
- Консолидация на проектите и програмите, целящи самостоятелното развитие на местно и регионално ниво.

При този подход заради въоръжения конфликт а priori е нуждата от пригодяване, както и търсенето на различни партньори сред цивилните организации. Като цяло целите на стратегията могат да бъдат обобщени в името ѝ: **Изграждане на институции и развитие в конфликтните райони**. Съдържанието рефлектира в три компонента:

- Проекти за продукцията и генериране на доходи.
- Изграждане на институции и укрепване на обществата.
- Конструирание и подобрене на инфраструктурата като цяло.

Първият компонент включва предложения за горски проекти, в които да бъдат ангажирани близо 50 000 семейства, участващи иначе в отглеждането на кока и опиум. Предвиждат се близо 150 000 хкт. да бъдат пуснати за комерсиална употреба, 120 000 хкт. около водни басейни, както и планове за наблюдение и обгрижване на близо 1 млн хектара девствени гори.

Изграждането на институции и укрепването на обществото цели възвръщане на доверието в държавата, съответно и на легитимността ѝ, укрепване на механизмите за развитие и сигурност.

Политическата база на програмите за развитие се изразява в установяването на сигурност, което включва участието на самото общество и изграждането на институции. Подчертаването на тази страна обаче задълбочава дебата относно доколко е възможно държавата да наложи законност в страната. В зависимост от гледната точка, съществуват различни подходи за справянето с настоящия въоръжен конфликт:

- Ако изхождаме от предположението, че единственият източник на финансиране на въоръжените групировки е наркотрафика, това означава, че криминалната активност набира сили в районите където държавата на практика няма законово влияние. В този случай е необходимо преди всичко въоръжено присъствие от нейна страна.
- Ако пък се опираме на социалната и икономическа страна на конфликта, която подкопава държавното законодателство в тези райони, то тогава то трябва да се опира на припознаването на широката гама от регионални и местни нужди като

тези на коренното население и афро-колумбийските общности. С други думи държавната легитимност трябва да се изгражда върху признанието, уважението и утвърждаването на процесите за автономия не само в етническите и културни сфери, но също така и на регионално равнище.

Методологичното базиране на втората перспектива варира значително, защото изисква утвърждаване на процесите на гражданска съпротива срещу териториалните заплахи от страна на въоръжените групировки, а в някои случаи това да се прави и от страна на представители на държавата. Налице е също нуждата от сигурност, базирана на автономията, за да може централната власт не просто да налага условия, а да достигне до консенсус с местните общности чрез укрепване на техните институции. В този смисъл мерки като безсистемното пръскане над плантациите – външна мярка, наложена от САЩ – стават фактори за несигурна реколта, принудителни местения, загубата на доходи и здравословни рискове, които се отразяват на доверието в държавата.

Изграждането на консенсус за развитието не е субект на мерките за сигурност, налагани от Богота, той трябва да е базиран на укрепването и уважението към социалните, икономически и културни нужди, както и на тези за правосъдната система, която работи във и за регионите. За обществото въоръжените групи представляват заплаха за свободата и правата им.

В заключение от гледна точка на сигурността алтернативното развитие среща политически предизвикателства, които могат да са носители на пречки или да доведат до неговия провал. Основните предизвикателства са:

- Нуждата от развитие на съзвучни институции, корените на които да са в една ефективна правосъдна система, която да уважава и защитава човешките права на гражданското население.
- Институционализацията на сигурността в районите с незаконни плантации или тези със стратегическо значение за наркобизнеса поставя нови предизвикателства пред силите за сигурност - защитата на общото благо.
- Горските проекти са позитивен нов компонент на новата стратегия. Важността отредена на регионалния подход също създава условия за преодоляване на недостатъците на алтернативното развитие.

Въпреки това се надигат нови предизвикателства, които останат ли нерешени могат да предизвикат колапса на цялата нова политика.

Първо връзката между въздушното пръскане или задължителното изкореняване като цяло и цялостната стратегия срещу незаконните посеви не е ясна.

Второ, мъдростта от признаването на диференциацията за потенциалните ползи от земята в районите с незаконни посеви не означава нищо, ако няма политика за превенция от засяването на въпросните посеви, която да взема под внимание необходимостта от държавна намеса в районите, които нямат този тип икономика.

Трето, осъществяването на плановете за сигурност и развитие трябва да са основани на съществуващи местни планове, осъществявани от комуналните общности. Внедряването на стратегията за война срещу въоръжените групировки и въвличането на населението в нея, дори и като информатори крие опасности и застрашава живота на хората и социалната стабилност в тези райони.

Накрая, Националният план за развитие стимулира горските и агро-горски проекти, чиято цел е възстановяването на щетите нанесени на околната среда от въоръжените конфликти и незаконните посеви. Подходът на програмата "Familias Guardabosques"⁶ обаче третира общностите повече като бенефициенти на субсидирана политика, отколкото като равноправни участници в процеса. В обяснение можем да кажем, че според тази програма всяко семейство ще получи 5 милиона песо на година "в замяна на ангажирането им в горски дейности свързани с възстановяването и запазването на екосистемите в определени ареали."

Подходът на институционално изграждане и заздравяване на обществото цели възвръщане на доверието в държавата, увеличаване нивото на законност и по солидното налагане на модела за сигурност и развитие. Предложенията, правени от регионите трябва да се основават на предишен опит и да включват общностите в процес, който да укрепва комуналните организации. Иначе те се превръщат в комерсиални плантации, незаинтересовани от създаването на социалните динамики, необходими за нормалното функциониране на организациите им.

5. Заключение

Едно от най-големите предизвикателства за Колумбия днес е как да се справи с обективите на алтернативното развитие наред вътрешната война. "Алтернативното развитие" се разглежда в контекста на създаване на алтернативна прехрана за фермерите, ангажирани с отглеждане на кока в плантациите. В рамките на конфликта дебатът се фокусира не просто върху икономическата сфера, а върху това дали алтернативното развитие ще спомогне за изграждането на общество, в което

⁶ В превод – Семейства горски пазачи.

човешкият живот и права са ценности; върху това дали наистина местните власти упражняват едно добро управление; върху степента на сплотяване и заздравяване на общностите, върху това доколко се е увеличила възможността на хората за участие в тези процеси, както и доколко се е повишила демократичността.

Президентът Алваро Урибе определя настоящата политика за алтернативно развитие като част от стратегията за регионално развитие – концептуална смяна на посоката в историята на колумбийското алтернативно развитие. Тази визия обаче е опровергана от влизането на самата стратегия в ход. Работата на основната финансираща агенция, USAID, е базирана на разменен модел – ранната елиминация на незаконни посеви се възнаграждава с финансиране на местни проекти. Този подход е краткосрочен и се оценява единствено на базата на изкоренените хектари кока.

Това, придружено с безразборното и неконтролирано опушване на ареалите със засята кока и опиум, както и разглеждането им като стратегически източник за финансиране на бунтовниците, очертава една много крехка обстановка, създаваща повече насилие и несигурност. Налице е ясно противоречие с визията за регионално развитие на Урибе, което трябва да е дългосрочен и комплексен процес.

Противоречията, които включват влошаваща се хранителна криза, както и увеличението на принудително премествания на хората, вълчат много части от страната в още по-дълбока криза. Спорно е доколко обаче именно стратегията, бореща се срещу наркотиците, пречи за установяването на основните политически условия, необходими за постигането на социално-икономическите цели на алтернативното развитие. -

6. Използвана литература

- “Alternative Development and Eradication. A Failed Balance”, *Drugs and Conflict No4*, March 2002
- “Fumigation and Conflict in Colombia. In the Heat of the Debate”, *Drugs and Conflict No2*, September 2001
- “Drug Crops and Peace Process in Colombia”, Accion Andina, Bogota, July 2002
- Jelsma, Martin; Alternative Development and Drug Control: A Critical Assessment, paper for the International Conference on the Role of Alternative Development in Drug Control, Munich, January 2002
- Jelsma, Martin; Vicious Circle: The Chemical and Biological “War on Drugs”, March, 2005
- Vargas, Ricardo; “Eradication Pacts: Trust or Blackmail”, March, 2005
- Center for International Policy - www.ciponline.org/colombia/aid
- Latin American Working Group - www.lawg.org
- Mama Coca - www.mamacoca.org
- UNDCP Colombia - www.unodc.org/colombia/index.html